

ÍNDEX

	Pàgina
1. INTRODUCCIÓ	2
1.1 ANTECEDENTS	2
1.2 OBJECTE DEL TREBALL	2
1.3 TREBALL PERSONAL PREVI	6
1.4 OBJECTE FINAL DEL PROJECTE	7
1.4.1 OBJECTIUS GEERALS	7
1.4.2 CONTINGUTS	8
1.4.2.1 Conceptes	8
1.4.2.2 Procediments	11
1.4.2.3 Valors, normes i actituds	11
2. TREBALL DUT A TERME	13
1.5 UN PROJECTE NOU	13
2.1.1 ACORDS I ÍNDIX DEL NOU PROJECTE	13
1.6 DISSENY DEL PLA DE TREBALL	28
3. RESULTATS OBTINGUTS	29
4. CONCLUSIONS	31
5. ANNEXOS	33
6. BIBLIOGRAFIA	34

1. INTRODUCCIÓ

1.1 ANTECEDENTS

Com ja vàrem explicar a la Memòria de sol·licitud de la meva llicència retribuïda, aquest projecte estava inclòs dins d'un altre molt més ampli i ambiciós, con és el d'introduir l'ensenyament de la llengua i la cultura gallegues als centres d'Ensenyament Secundari de Catalunya, amb caràcter de crèdit variable tipificat.

La pretensió inicial era dur a terme aquest objectiu en el Segon Cicle de l'ESO (alumnes de 14 a 16 anys), encara que no es descarta la possibilitat d'ampliar l'horitzó, tant cap al Primer Cicle (amb un alumnat comprès entre els 12 i els 14 anys), com cap al Batxillerat (alumnes de 17 i 18 anys), en aquest cas com a matèria optativa. No obstant això, com succeeix amb qualsevol llengua no vehicular, estem convençuts que la limitació temporal a un únic crèdit de 30-35 hores en tota l'etapa educativa donaria escassos resultats, i per això seria desitjable l'extensió d'un o dos crèdits anuals a tota l'ESO (amb la recomanació de l'esmentada prolongació al Batxillerat).

La idea de partença d'aquest projecte va néixer de la constatació de que existeix un cert nombre d'alumnes afectats per una realitat lingüística bastant complexa, com és la de tenir antecedents familiars gallecs (pares, avis, etc.), la qual cosa fa que tinguin, si més no, un coneixement passiu d'aquesta llengua; d'altra banda, aquests alumnes han crescut tenint el castellà com a llengua pròpia de comunicació en l'àmbit familiar; i, finalment, la seva llengua de formació acadèmica és el català.

Aquesta situació de confluència de llengües, *a priori* enriquidora, de vegades ocasiona certes interferències lingüístiques entre els tres sistemes, amb repercussions en el procés d'aprenentatge, a les quals s'afegeixen possibles friccions de caire sociolingüístic.

En principi, el nostre treball va adreçat a aquest tipus d'alumne, encara que també està obert a la resta de l'alumnat que no presenta el perfil descrit.

1.2. OBJECTE DEL TREBALL

És un fet constatable que cada vegada hi ha més persones interessades en l'aprenentatge de la llengua gallega i que senten una creixent curiositat per la cultura que l'envolta. És també evident que el gallec està present a Catalunya, amb una gran quantitat de població d'aquest origen que hi resideix, i que hi ha també una gran quantitat d'iniciatives culturals, sorgides de diverses institucions, per a la proporció d'activitats que tenen com a finalitat mantenir l'arrelament amb la terra d'origen i donar a conèixer la seva realitat al conjunt de la societat catalana.

Les mostres de la cultura gallega són abundants i heterogènies en diferents àmbits: publicacions diverses, emissores de ràdio amb d'espais en gallec, exposicions, actes musicals, celebracions festives, etc. De manera especial, cal citar l'existència d'associacions culturals que s'han anat multiplicant al llarg dels anys, no només a la ciutat de Barcelona, sinó també a moltes altres poblacions catalanes on resideix una bona part de la comunitat gallega (Sabadell, Hospitalet del Llobregat, Cornellà, Mollet del Vallès,

Tarragona,...). Totes aquestes entitats constitueixen llocs de reunió pels seus socis i porten a terme activitats per fomentar el coneixement de les tradicions, costums, festes i, sobretot, la llengua de Galícia. Entre tots els cursos que s'hi organitzen, destaquen els de llengua i cultura patrocinats per la *Direcció Xeral de Política Lingüística de la Xunta de Galícia*, oferts als socis, i, de manera gratuïta, a tot aquell que s'hi senti atret.

Aquests cursos són impartits a la Universitat de Barcelona, des de l'any 1985 i van ser responsabilitat del professor Basilio Losada. El número d'alumnes ha anat creixent progressivament i això va comportar un augment de professors i lectors de galleg de la Universitat de Barcelona.

Actualment s'imparteixen dos nivells d'Iniciació i Perfeccionament: 'una unitat de gramàtica (bàsica o especialitzada, respectivament) i una altra de cultura gallega general i de cultura lingüística i sociolingüística. A aquests cursos, s'han afegit uns cursos complementaris de conversa, així com un curs monogràfic de cultura.

Aquests cursos, patrocinats per la *Xunta de Galícia*, són de caràcter públic i gratuït, i s'adrecen a estudiants adults, universitaris i ciutadans en general, interessats a l'aprenentatge i cultiu de la llengua gallega, sense que se'n requereixen coneixements previs.

A més, des del 1989, es pot accedir a una sèrie de beques d'estudis i ajuts per tal de participar als Cursos d'Estiu per a Estrangers que organitza la Universitat de Santiago, beques que es concedeixen als alumnes més destacats en l'aprofitament dels cursos.

En els darrers anys també s'han organitzat diverses activitats culturals i artístiques amb participació activa dels alumnes, com són el grup de teatre AUGATEBA (*Aula Universitaria Galega de Teatro "Eduardo Blanco Amor"*), creat l'any 1993, i el *Coro Universitario Galego*, fundat el 1992, que el 1996 va presentar el seu primer compact-disc, *Galeuzca*. En aquest mateix sentit cal destacar la celebració anual del *Día das Letras Galegas*, dedicat cada any a una figura de relleu, dintre de l'àmbit cultural galleg, i amb la participació de destacades persones del món acadèmic i literari de Galícia.

Tot això va desembocar, el curs 1994-95, en la creació de la llicenciatura en Filologia Gallega a la Universitat de Barcelona, independent de la Filologia Portuguesa. Es tractava de la culminació d'un llarg procés iniciat l'any 1969 pel Doctor Losada, que va ser qui va impartir les primeres classes de *Literatura Galega* dintre dels programes del Departament de Filologies Romàniques. Finalment, l'any 1980 es va crear el Departament de Filologia Galaico-Portuguesa. El nou ordenament universitari proposat l'any 1991 va establir la separació definitiva dels estudis de galleg i de portuguès com a llicenciatures autònomes, però amb assignatures comunes.

Aquest interès creixent per l'ensenyament del galleg a Catalunya va impulsar la realització de les primeres *Xornades sobre didáctica da lingua e da cultura galegas*, organitzades per la Secció de Galleg de la Universitat de Barcelona, celebrades a la mateixa universitat el 22 de maig de 1997. Hi van assistir especialistes procedents de Galícia, professors de galleg en Barcelona i la Coordinadora de Galleg. La finalitat era unificar criteris i metodologies en l'ensenyament de la llengua i de la literatura gallegues.

La representant de la Universitat de Barcelona en aquestes jornades va ser la professora Sabela Labraña, coordinadora del projecte d'elaboració d'una gramàtica bàsica del galleg, redactada en català, que posa de relleu, sobretot, els aspectes més semblants, però també els més allunyats, d'ambdues llengües en el terreny de la fonètica i de la morfosintaxi.

A banda d'aquest, també existeix el projecte de confeccionar un llibre d'exercicis en galleg que reculli les necessitats específiques que s'han anat comprovant al llarg d'aquests anys d'experiència docent.

Totes aquestes iniciatives es justifiquen pel fet que l'ensenyament del gallec a Catalunya té unes característiques diferents de les que es donen a Galícia: aquí hi ha alumnes d'origen gallec, o amb antecedents familiars gallecs; però també podem trobar altres que són castellans o catalans que s'apropen per primera vegada al gallec amb tot el que allò implica: curiositat per aquesta llengua, desconeixement de la realitat gallega, enfocament diferent a l'ora d'impartir les classes, etc.

És també destacable la iniciativa del Departament de Filologies Gallega i Portuguesa de la Universitat de Barcelona per introduir els estudis del gallec a l'ensenyament secundari. Aquesta iniciativa, que va començar l'any 1996, va fer que elaleshores Conseller d'Ensenyament, Xavier Hernández, iniciés, ara fa quatre anys, un apropament a la Conselleria de Educación de la Xunta de Galicia per signar un conveni en virtut del qual les comunitats de Catalunya i Galícia podrien oferir l'ensenyament de les seves llengües a l'altre territori. Malauradament, aquesta iniciativa, que representava el primer pas per aplicar la recomanació de fomentar el mutu coneixement de les llengües d'Espanya, es va paralar.

Malgrat aquesta suspensió temporal del conveni, l'IES Parets del Vallès va tirar endavant l'experiència pilot d'impartir el crèdit variable de Lingua e cultura Galegas a un grup de tercer d'ESO durant el curs acadèmic 1998-1999, experiència que va dur a terme el professor del centre Lois Vázquez, amb el suport de la direcció del seu centre.

L'experiència va continuar el curs 1999-2000, en què el mateixos alumnes han realitzat un segon crèdit variable corresponent a quart curs d'ESO, amb idèntics resultats satisfactoris. Al mateix temps, un nou grup de tercer d'ESO va iniciar el primer crèdit d'iniciació al gallec.

Durant el curs 2000-2001 l'IES Parets del Vallès continuà impartint aquests cursos, i s'hi va afegir l'IES de Sales de Viladecans, on jo mateix vaig impartir el crèdit d'Iniciació al gallec a tercer curs d'ESO.

Totes aquestes pràctiques descrites serveixen com a model per a la difusió del coneixement de la llengua gallega i la cultura gallegues i constitueixen un exponent de l'entusiasme que aquest tema desperta. Aquest entusiasme va culminar el dia 2 de juliol de 1999, amb la signatura, a Santiago de Compostela, del **Protocol de col·laboració entre la Conselleria de Educación e Ordenación Universitaria de la Xunta de Galicia i el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya per a la promoció lingüística de la llengua gallega i catalana en l'oferta educativa dels centres d'ensenyament dependents d'ambdues conselleries.**

Aquest document desenvolupa allò que estableix la diferent normativa de caire estatal i autonòmic en relació a l'ús i aplicació de les diverses llengües de l'Estat Espanyol. En primer lloc, l'article 3, apartat 2 de la **Constitució Espanyola**, que estableix que **"Les altres llengües espanyoles també seran oficials en les respectives comunitats autònomes d'acord amb els seus estatuts."**, i l'article 44, apartat 1, on es proclama: **"Els poders públics promouran i tutelaran l'accés a la cultura, a la qual tothom té dret."**

En segon lloc, els respectius estatuts d'autonomia reconeixen la llengua catalana i la llengua gallega com a llengües pròpies de cada comunitat, al mateix temps que les respectives lleis de normalització lingüística estableixen com promoure l'ús d'aquestes llengües en tots els àmbits, inclòs el de l'ensenyament.

Finalment, ambdues conselleries manifesten el desig de promoure l'estudi de les llengües pròpies en altres comunitats, tot partint de la conclusió 9ª del dictamen sobre l'ensenyament de les Humanitats en l'Educació Secundària, que afirma: **"És desitjable**

que les administracions educatives facilitin l'aprenentatge opcional de les diferents llengües espanyoles".

En conseqüència, aquest protocol de col·laboració estableix una sèrie de clàusules destinades a promoure el coneixement de la llengua i literatura gallega i catalana com a matèries optatives als diferents nivells educatius. La consecució d'aquest objectiu ha de comptar amb instruments adequats, com ara l'organització d'activitats formatives (cursos, seminaris, jornades), supervisades per una Comissió Mixta, que, tal com expressa el text del protocol, ha de vetllar pels aspectes següents:

- "- Desenvolupament del currículum de les llengües respectives tenint en compte que el seu disseny s'adeqüi als estudiants de la Comunitat Autònoma on s'hagi d'impartir (currículum gallec per a Catalunya i currículum català per a Galícia).**
- Identificació dels centres de secundària d'ambdues Comunitats Autònomes on hi hagi professorat amb la titulació idònia que tingui interès en impartir aquests continguts.**
- Elaboració dels materials didàctics i realització de les actuacions formatives necessàries per impartir ambdues llengües.**
- Inici d'alguna experiència concreta en aquells centres que tinguin les condicions adequades per dur-la a terme."**

Aquest interès per la llengua i la cultura gallegues va fer que el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, a través de la Direcció General d'Ordenació Educativa impulsés un grup de treball integrat per cinc persones sota la direcció del professor Basilio Losada y la professora Sabela Labraña. Aquest grup es va formar el curs 1999-2000 i ha continuat la seva activitat durant els cursos 2000-2001 i 2001-2002.

Tots els membres del grup compten amb la formació i la titulació apropiades, així com la disposició oportuna per impartir en els seus centres respectius els continguts del currículum de llengua i literatura gallegues, establerts en el Protocol. Aquest grup estava integrat inicialment per: Mª Concepción Castroviejo Bolívar, José Antonio Pérez Bouza, Lois Vázquez Rodríguez, Mª Ángeles Pérez Edo i jo mateix. El curs 2000-2001 va deixar el grup el professor Lois Vázquez, que va obtenir plaça a un IES de Galícia en virtut d'un concurs de trasllats, i s'hi va incorporar Aldexandre Fernández Nerín, professor de l'IES de Sales de Viladecans. Aquest grup continua treballant en l'elaboració d'estratègies per aconseguir una millora de la qualitat de l'ensenyament del gallec a Catalunya.

La tasca desenvolupada per aquest grup al llarg del curs 2000-2001 consistí en l'elaboració del material didàctic pertinent per a estar en disposició d'impartir un crèdit variable d'iniciació destinat a alumnes de Tercer d'ESO. Com ja vàrem explicar a la Memòria de sol·licitud de la llicència retribuïda, el projecte va ser dut a terme a través de sessions de treball periòdiques i continuades. Per a facilitar l'elaboració d'aquestes materials, la professora Mª Ángeles Pérez, Edo, membre de l'equip de treball va demanar, i li va ser concedida, una llicència retribuïda durant el curs 2000-2001. Durant aquest període es va elaborar una gran quantitat de material lingüístic, cultural i literari per part del grup de treball, publicat amb format llibre de text el mes de desembre de 2001, amb el títol **Vencello, LINGUA E CULTURA GALEGAS PARA ESTUDIANTES DE FÓRA DE GALICIA. Ensino secundario e adultos**. Aquest llibre es va presentar el dia 2 de maig de 2002 a la sala d'actes del departament d'Ensenyament, Via Augusta, 202, de Barcelona. L'acte va ser presidit pel Director General, Pere Solà i Montserrat, i comptà també amb la presència de Xesús González Moreiras, Director Xeral de Política

Lingüística da Xunta de Galicia, Mònica Pereña, en representació del Director General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, Lluís Jou, el Doctor Basilio Losada i Sabela Labraña, professora de la Universitat de Barcelona. Entre el nombrós públic que hi va assistir havia representants de diversos IES interessats en aquest projecte d'introducció de la llengua i cultura gallegues en els programes curriculars de l'Ensenyament Secundari a Catalunya. Les persones i els IES que van demanar informació i que es van oferir per fer tot el possible per dur a terme el projecte són:

Charo Teixeira, IES Margarida Xirgu de L'Hospitalet de Llobregat,
Carme Plaza, IES Sant Josep de Calassanç, de Barcelona,
Blanca Pérez, IES Vall d'Hebron de Barcelona,
Fernan Piñeiro i Carmen García, IES Lluís Vives de Barcelona,
Celsa Nogueira, IES Sant Just, de Sant Just Desvern,
Lluïsa Soaz i Carmen Castro, IES Narcís Monturiol, Barcelona,
Carme Fernández, IES Camps Blancs, de Sant Boi de Llobregat,
Salvador Carracedo, IES Joan Brossa, de Barcelona,
Carme López, IES La Sedeta, de Barcelona,
Xoán M. Pereira, IES Paret del Vallès, de Paret del Vallès i
Florencio Mena, IES de Sales, de Viladecans.

Tanmateix, la tasca no va acabar aquí, sinó que va continuar, i el grup de treball ja ha preparat un nou material que servirà d'introducció a la llengua i a la cultura gallegues.

Precisament per dur a terme aquest nou projecte, vàrem considerar necessari que una persona es dediqués en exclusiva a la coordinació dels treballs i per això vaig demanar una llicència retribuïda per al curs 2001-2002, llicència que finalment em va ser concedida.

El projecte que vaig presentar a la memòria de sol·licitud de la llicència va ser una ***Proposta curricular per l'aprofundiment en l'aprenentatge de la llengua i la cultura gallegues a l'ensenyament secundari a Catalunya***. La finalitat era completar de manera definitiva el projecte iniciat ara fa dos anys amb la publicació d'un nou llibre que servís d'aprofundiment en la llengua i cultura gallegues y que fos la continuació del llibre ***Vencello***, publicat el mes de desembre de 2001.

1.3. TREBALL PERSONAL PREVI

La meua vinculació acadèmica pel que fa al món de l'estudi del gallec parteix del curs 1993-1994, en el qual vaig cursar Literatura Galaico-portuguesa I i II, com a assignatures optatives de la meua llicenciatura en Filologia Romànica a la Universitat de Barcelona. Durant en curs 1995-1996 vaig cursar Lingüística Galaico-portuguesa III i Literatura Galaico-portuguesa IV (Literatura Gallega). Donat el meu interès per tot allò relacionat amb el món de Galícia, la professora Sabela Labraña es va posar en contacte amb mi i em va proposar col·laborar en aquest projecte per promoure la llengua i cultura gallegues a l'Ensenyament Secundari a Catalunya. Evidentment, vaig acceptar sense dubtar ni tan sols un instant. Així, el curs 2000-2001 vaig participar en el grup de treball abans esmentat i alhora em vaig matricular en els cursos de *Complements de Formació per a Filologia Gallega* a la Universitat de Barcelona, cursos que vaig superar satisfactòriament.

Així doncs, en aquest moment, estic en condicions de realitzar el segon cicle de la llicenciatura en Filologia Gallega.

El mes de desembre de 2001 es va publicar el llibre *Vencello. Lingua e cultura galegas para estudantes de fóra de Galicia. Ensino secundario e adultos*, en el qual vaig col·laborar activament.

L'últim curs, 2001-2002, curs en què vaig gaudir de la llicència retribuïda, vàrem preparar una gran quantitat de material per poder impartir de manera profitosa els cursos d'introducció a la llengua i a la cultura gallegues. Aquest material es detallarà més endavant.

D'altra banda, durant el curs 2000-2001 impartí el crèdit variable **Introducció a la llengua i cultura gallegues** a l'IES Sales de Viladecans, on tinc la meua plaça definitiva com a professor de Llengua castellana i literatura.

Hores d'ara, segueixo sent membre del mateix grup de treball i participant en la continuació del projecte de manera que l'ensenyament de la llengua i la cultura gallegues a Catalunya y la llengua i cultura catalanes a Galícia sigui molt aviat una realitat.

1.4 OBJECTIUS INICIALS DEL PROJECTE

La idea primera era la de elaborar un crèdit variable per aprofundir en el coneixement de la llengua i la cultura gallegues, dirigit als alumnes de Educació Secundària Obligatòria, d'acord amb la següent programació:

1.4.1 OBJECTIUS GENERALS

En concloure la matèria, l'alumne hauria de ser capaç de:

1. Valorar i estimar les tres llengües oficials de les Comunitats de Catalunya i Galícia i comprendre les circumstàncies que han condicionat la seva evolució.
2. Conèixer i analitzar la realitat lingüística de l'Estat Espanyol i les relacions entres les diverses llengües, i afavorir una actitud conscient i respectuosa amb la riquesa plurilingüe de la Península i d'Europa.
3. Comprendre oralment i per escrit diferents tipus de missatges en gallec, analitzant i valorant el seu ús en els diversos contextos i situacions comunicatives.
4. Expressar-se oralment i per escrit en gallec amb la coherència, correcció, creativitat i adequació a les necessitats comunicatives i al nivell de coneixement de la nova llengua.
5. Conèixer i reflexionar sobre els elements formals i els mecanismes de la llengua en els terrenys fonològic, morfosintàctic, lèxicosemàntic i textual, amb la finalitat de desenvolupar les pròpies capacitats en les produccions lingüístiques en gallec.
6. Familiaritzar-se amb un sistema fonològic diferent al propi i, sobretot, amb una corba d'entonació peculiar.
7. Aprendre un vocabulari complementari al ja après al crèdit d'iniciació, corresponent als camps semàntics immediats a l'alumne, que li permet produir missatges orals i escrits d'una certa fluïdesa.
8. Produir textos escrits creatius, que reproduïxin, des de la seva pròpia originalitat, els esquemes apresos (cartes, anuncis, receptes de cuina, diàlegs...).
9. Utilitzar el llenguatge oral i escrit com a instrument per a la comprensió, anàlisi i organització de fets i sabers de qualsevol tipus.

10. Llegir interpretar i produir diferents tipus de textos (descriptius, narratius, argumentatius, periodístics, currículum, cartes comercials, etc.
11. Llegir amb fluïdesa, comprensió i actitud crítica, tot considerant la lectura com a font de plaer, ampliació d'experiències i coneixement del patrimoni cultural.
12. Conèixer, analitzar i interpretar els llenguatges específics i la funció social dels mitjans de comunicació i del seu poder de formació de la opinió pública.
13. Llegir i valorar textos d'autors representatius de la literatura gallega.

1.4.2 CONTINGUTS

1.4.2.1 Conceptes

Cal fer l'advertiment previ que tota la sèrie de conceptes que a continuació s'exposa té en compte el nivell d'aprofundiment a la llengua i cultura gallegues de l'alumnat, de manera que, òbviament, el grau d'exigència s'ha d'acomodar a aquest nivell. A efectes pràctics, exposaré el dotze temes del material que tindrà la configuració de llibre de text, amb els eixos que es treballaran al llarg de tots ells.

UNITAT 1

- Tipologia textual
- Cultura. Economia I. Agricultura, pesca y marisqueix
- Gramàtica:
Fonemes i grafemes del gallec.
Verbs regulars
- Ortografia
- Literatura. Cantigues
- Jocs amb la llengua

UNITAT 2

- Tipologia textual
- Cultura. Economia II. Pesca i marisqueix
- Gramàtica:
Substantiu i adjectiu. Gènere. Casos especials
Verbs irregulars I
- Ortografia
- Literatura. Fr. Martín Sarmiento
- Jocs amb la llengua

UNITAT 3

- Tipologia textual
- Cultura. Economia III. Fonts d'energia: Hidràulica, eòlica,...
- Gramàtica:
Substantiu i adjectiu. Número. Casos especials
Verbs irregulars II
- Ortografia
- Literatura. Eduardo Pondal

- Jocs amb la llengua.

UNITAT 4

- Tipologia textual
- Cultura. “O Camiño de Santiago”: Origen, llegendes, religió
- Gramàtica:
L'article. Clases
Segona forma. Contraccions
Verbs irregulars III
- Ortografia
- Literatura. V. Risco
- Jocs amb la llengua.

UNITAT 5

- Tipologia textual
- Cultura. “O Camiño de Santiago”: Art
- Gramàtica:
El Pronom personal I. Formes tòniques
Perífrasis verbals I. Classes: modals i temporals
- Ortografia
- Literatura. Manuel Antonio
- Jocs amb la llengua.

UNITAT 6

- Tipologia textual
- Cultura. “O Camiño de Santiago”: El paisatge
- Gramàtica:
El Pronom personal II. Formes àtones. Paradigmes i alomorfes
Perífrasis verbals II. Classes: aspectuals
- Ortografia
- Literatura. C.E. Ferreiro
- Jocs amb la llengua.

UNITAT 7

- Tipologia textual
- Cultura. Música I: Tradicional
- Gramàtica:
El Pronom personal III. Concurrències
Verbs amb alternança vocàlica e/i
- Ortografia
- Literatura. Mª X. Queizán
- Jocs amb la llengua.

UNITAT 8

- Tipologia textual
- Cultura. Música II: Actual
- Gramàtica:
El Pronom personal IV. Posició a la frase
Pronom de solidaritat
Verbs amb alternança vocàlica o/u
- Ortografia
- Literatura. A. Fernández Paz
- Jocs amb la llengua.

UNITAT 9

- Tipologia textual
- Cultura. Emigració. Períodes i tipus
- Gramàtica:
Demostratius i possessius
Contraccions. Usos especials
- Ortografia
- Literatura. X. Torres
- Jocs amb la llengua.

UNITAT 10

- Tipologia textual
- Cultura. Presència de Galícia en d'altres Comunitats. Integració
- Gramàtica:
Indefinits i numerals
- Ortografia
- Literatura. C. Casares
- Jocs amb la llengua.

UNITAT 11

- Tipologia textual
- Cultura. Dialectologia. Variants: “Seseo, geada i yeísmo”
- Gramàtica:
Relatius, interrogatius, exclamatius
- Ortografia
- Literatura. A. Pexegueiro
- Jocs amb la llengua.

UNITAT 12

- Tipologia textual
- Cultura. Sociolingüística: Llengua i identitat
- Gramàtica:

- Adverbis, preposicions i conjuncions
- Ortografia
- Literatura. E. Couceiro
- Jocs amb la llengua.

1.4.2.2 Procediments

1. Utilització de la llengua segons les necessitats de cada situació comunicativa.
2. Comprensió de missatges orals i interpretació del seu contingut, en funció de la intenció del parlant, del context comunicatiu i de la tipologia del text.
3. Lectura comprensiva de textos en veu alta, atenent a la dicció i entonació pròpies del gallec.
4. Producció de missatges orals , de diversa tipologia, a partir de models donats.
5. Comprensió de textos escrits de diversa naturalesa, lligats a la vida quotidiana.
6. Producció de textos escrits a partir de models preexistents, mitjançant la utilització de tècniques d'imitació.
7. Elaboració de textos escrits, de diferent tipologia i nivell , atenent als següents aspectes: organització lògica, claredat, ordre i coherència; correcció gramatical; propietat lèxica; adequació al nivell de llengua i a la situació comunicativa; correcció ortogràfica.
8. Observació i comprovació de regularitats ortogràfiques i morfosintàctiques en diferents missatges orals i escrits.
9. Utilització adequada del diccionari bilingüe per a la correcta interpretació dels textos, així com per a la elaboració de textos propis.
10. Treball sobre textos, oracions i seqüències: substitució per seqüències equivalents, addició o supressió d'elements, canvi d'ordre o de categoria gramatical...
11. Aplicació de conceptes bàsics de lexicologia i semàntica (substitució sinonímica, famílies lèxiques i camps semàntics...).
12. Lectura de textos literaris en veu alta.
13. Lectura i interpretació de textos literaris.
14. Comparació i diferenciació de textos literaris de diversos autors, gèneres i èpoques.
15. Anàlisi i explicació de textos literaris.
16. Establiment de relacions entre els textos literaris i la realitat històrica i sociocultural on s'han generat.
17. Utilització racional dels diferents mitjans de comunicació com a font de formació, informació i diversió.
18. Anàlisi de l'ús del gallec en els diferents mitjans de comunicació de masses.
19. Utilització i elaboració de mapes on situar fenòmens lingüístics, geogràfics i històrics.

1.4.2.3 Valors, normes, actituds

1. Comprensió de la situació idiomàtica de l'Estat Espanyol, i particularment de les comunitats de Catalunya i Galícia, i valoració dels esforços a favor de la normalització lingüística.
2. Interès i respecte per les realitats sociolingüístiques diferents a la pròpia, amb una especial valoració de la riquesa plurilingüe i pluricultural espanyola.
3. Valoració de la llengua com a instrument cognitiu i mitjà de comunicació privilegiat, així com a element configurador de la identitat personal i col·lectiva.
4. Comprensió i tolerància amb les opcions lingüístiques no coincidents amb la pròpia.

5. Curiositat i interès pels codis orals i escrits propis d'altres llengües, així com respecte per les pautes que en regulen l'ús.
6. Actitud crítica davant els prejudicis referents a les llengües i a les seves varietats socials i geogràfiques.
7. Consciència de la importància que té l'ús adequat de la llengua oral per al desenvolupament personal i la vida social.
8. Valoració positiva de les produccions orals i escrites caracteritzades per la seva correcció, eficàcia comunicativa, bellesa i creativitat.
9. Valoració i respecte envers les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu en diàlegs, col·loquis, etc.
10. Cura en la planificació i execució de les pròpies produccions orals i escrites.
11. Interès per la lectura com a font d'informació, aprenentatge i plaer, independentment de quina sigui la llengua utilitzada.
12. Interès per l'expressió dels propis sentiments i idees a través de la llengua escrita, independentment de quina sigui la llengua utilitzada.
13. Actitud reflexiva en l'ús de la llengua.
14. Valoració de la llengua com a producte i procés sociocultural que evoluciona i com a vehicle de comunicació, transmissió i creació intercultural.
15. Interès i gust per la lectura de textos literaris de diferents gèneres i èpoques, utilitzant criteris propis de selecció, interpretació i valoració.
16. Estimació pel patrimoni literari d'altres comunitats diferents a la pròpia.
17. Sensibilitat estètica davant de les produccions literàries i valoració dels seus elements creatius i innovadors.
18. Consciència de la importància dels mitjans de comunicació social avui dia.
19. Interès i obertura davant les noves tecnologies de la comunicació.

Respecte a la temporització, els criteris i sistemes d'avaluació, la metodologia i els recursos amb que es comptava, aquests estan reflectits sobrerament a la Memòria de sol·licitud de la llicència.

2. TREBALL DUT A TERME

2.1 UN PROJECTE NOU

Aquell projecte inicial es va haver de modificar. Efectivament, després de la publicació del llibre **Vencello**, ens vàrem adonar que el nivell, sobretot el dels continguts i el dels procediments, era molt alt per que fos considerat un primer llibre d'iniciació a la llengua i cultura gallegues. Així doncs, després de moltes reunions per veure quina orientació donàvem al projecte, vàrem decidir elaborar un llibre de text que respongués realment a les necessitats d'aquells alumnes que, per primera vegada s'apropen al món de la llengua i de la cultura de Galícia. Vàrem pensar que aquest llibre s'hauria de semblar a aquells llibres que s'utilitzen als cursos d'introducció a l'ensenyament-aprenentatge de les llengües estrangeres: recolliria una part de cultura, i la part de llengua incidiria molt en estructures gramaticals, amb molts diàlegs, moltes imatges i molts exercicis per posar en pràctica el continguts exposats. Aquest canvi d'orientació es va comunicar a Direcció General d'Ordenació i Innovació educativa del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i hi varen estar d'acord amb aquest canvi.

2.1.1 ACORDS I ÍNDEX DEL NOU PROJECTE

A continuació presentem el acords presos i l'índex detallat del nou projecte:

Criterios para termos en conta na programación das unidades (base de acordos mínimos):

- Modificar e redistribuir os contidos gramaticais e léxicos de acordo coas ubicacións expresadas nos subliñados azuis.
- Presentar o material lingüístico dende un achegamento de segundas linguas (cun tratamento centrado no emprego oral da lingua, partindo de situacións reais e destacando sempre a funcións comunicativos da linguaxe).
- Salientar máis o vocabulario específico de cada centro de interese.
- Centrar o traballo léxico no vocabulario básico de emprego cotián (baseado na frecuencia).
- Pór énfase especial nas estruturas de función comunicativa (introducir todos os contidos gramaticais en contextos de comunicación).
- Adiantar as formas de emprego básico ás primeiras unidades.
- Aproveitar a base románica (coñecemento pasivo parcial da nova lingua, estruturas semellantes, etc.)
- Presentar os contidos fundamentais de gramática en varias fases. Nalgúns casos (posesivos, verbos irregulares, etc.) cómpre introducir estes contidos de forma cíclica (en varios chanzos repartidos ao longo do curso).
- Diversificar ao máximo a tipoloxía de exercicios orais.
- Engadir novos exercicios baseados na comprensión oral (á parte das gravacións das lecturas e dos diálogos): identificar sons, emparellar frases con imaxes, completar información, identificar elementos dunha gravación que non aparecen no texto escrito, seguir instrucións orais para facer algunhas tarefas sinxelas...
- Deixar no libro do alumno somentes as actividades centradas na práctica oral da lingua e na súa comprensión, pasando ao caderno de actividades aquelas que requiren pór cousas por escrito: redactar, completar, etc.
- Introducir algúns elementos lingüísticos contextualmente, de xeito que os alumnos teñan un coñecemento pasivo deles, previo á súa introducción explícita prevista para unidades posteriores. Isto pódese aplicar ao libro enteiro, en relación a materiais de niveis superiores.
- Combinar (con diferente achegamento) os vocabularios específicos ou temáticos (que corresponden aos eixos transversais) e o caudal léxico de uso xeral (relativo aos centros de interese).

<p>Tema 1 Páx.</p>	<p>A rapa das bestas: O Curro da Capelada.</p>	<p>Pres. Ind. Verbos chamarse, ser e vivir.</p> <p>Xénero e número do substantivo e do adxectivo.</p>	<p>Fórmulas de presentación e de saúdo.</p> <p>Diálogo con expresións habituais.</p> <p>Gravacións.</p>	<p>Números 1-20.</p> <p>Léxico temático: Elementos da natureza: monte, val, penedo, cantil, cume, etc.); animais, cabalo, euga, poldro, crinas, etc.; accións referidas aos animais.</p> <p>Léxico xeral: traballos e profesións (i)</p> <p>Gravacións.</p>	<p>O fo graf Uso</p>
--------------------	--	---	---	---	-----------------------------------

Tema 2 Páx.	Un océano de illas: Illas Cíes, Illas Ons, Illa de Sálvora, Illas Sisargas.	<p>Pres. Ind. Verbos ter, estar, facer.</p> <p>Xénero e número do substantivo e do adxectivo.</p> <p>Pronomes tónicos que fan de suxeito.</p> <p>Posesivos (i): meu/miña, meus/miñas.</p> <p>Adverbios: Máis, menos, moito máis, moito menos.</p>	<p>Diálogo con estruturas descritivas.</p> <p>A descripción física.</p> <p>Identificación das persoas.</p> <p>Gravacións.</p>	<p>Números: decenas.</p> <p>Léxico temático (Elementos da natureza) as illas (illa, océano, arquipélago, lagoa, beiramar, ribeira, etc.)</p> <p>Léxico xeral: o corpo humano; as cores (referidas ao corpo humano): cabelo louro, pel escura, ollos verdes, mans brancas.</p> <p>Gravacións</p>	O fo <nh Uso
-------------	--	---	---	---	--------------------

<p>Tema 3 Páx.</p>	<p>Muíños de mar, río e vento: O Courel, Fragas do Eume.</p>	<p>Pres. Ind. outros verbos.</p> <p>Xénero e número do substantivo e do adxectivo.</p> <p>O artigo determinado.</p> <p>Posesivos (ii): teu/túa, teus/túas</p> <p>Comparativo: máis ca, menos ca, igual ca, tanto coma</p>	<p>A expresión do tempo cronolóxico.</p> <p>Estructuras referentes ás partes do día.</p> <p>Os días da semana.</p> <p>A casa por fóra.</p>	<p>Números e cantidades: contar ata a centena centena.</p> <p>Léxico temático (Elementos da natureza): os muíños (regato, moer, forza motriz, etc.).</p> <p>Léxico xeral: as horas, as partes do día, os días da semana, o lar (ii): por fóra.</p> <p>Gravacións.</p>	<p>O fo <z> Uso <c> fone</p>
--------------------	--	--	--	---	--

Tema 4 Páx.	Homes de mar: Costa da Morte.	<p>Pret. Perf. Ind.</p> <p>O artigo indeterminado.</p> <p>Perífrase ir + Inf.</p> <p>Posesivos (iii): seu/súa, seus/súas.</p>	<p>Construcións perifrásticas.</p> <p>E expresión do parentesco e dos vínculos familiares.</p>	<p>Léxico temático: os mariñeiros (rocha, baixamar, perigo, etc.)</p> <p>Léxico xeral: Xenealoxía, familia (i): pai, nai, irmán/irmá.</p> <p>Léxico do lar (i): por dentro.</p> <p>Gravacións</p>	<p>O fo </p> <p>Uso <v></p> <p>Uso</p>
-------------	-------------------------------	---	--	--	---

Tema 5 Páx.	Unha arteria vital: Percorrido polo Miño.	<p>Pret. Perf. Indicativo.</p> <p>Contraccións <i>prep. de + artigo det.</i></p> <p>Perífrase <i>haber que + Inf.</i>.</p> <p>Posesivos (iv): noso/nosa, nosos/nosas</p>	<p>Construcións perifrásticas.</p> <p>Estructuras referentes ao tempo: días, meses, anos.</p> <p>Diálogo sobre o tempo cronolóxico.</p> <p>Gravacións.</p>	<p>Léxico temático: o río (embocadura, fonte, curso, leito, etc.).</p> <p>Léxico específico: O ano: Días, meses, anos; estacións do ano. O vestuario (i), a roupa.</p> <p>Tamaños e medidas referidas ao corpo humano e á roupa: alto, baixo, grosso, delgado, cativo, curto, longo, etc.</p>	A gr Uso Uso
-------------	---	--	--	---	--------------------

Tema 6 Páx.	Oleiros, canteiros e ferreiros: Traballos esquecidos.	<p>Pret. Imp. Ind.</p> <p>Contracción prep. <i>en + artigo det.</i> (no/na/nos/nas, do/da/dos/das...)</p> <p>Perífrase <i>ter que + Inf.</i></p> <p>Imperativo (i) empregado en explicacións: vai/vaia/ide, colle/colla/collede, tira/tire/tirade...</p>	<p>Construc.perifrásticas.</p> <p>Diálogo con estruturas referentes á meteoroloxía.</p> <p>Verbos de movemento, orixe e dirección: ir a, vir de, ser de, estar en (máis artigos contractos)</p> <p>Formulacións de preguntas simples para ubicarse. Diálogo. Gravacións.</p>	<p>Léxico temático: traballos e oficios (ii)</p> <p>Léxico específico: o tempo meterolóxico</p> <p>Ubicación (preguntas e afirmacións): vou a, para, cara, veño de, ¿onde está?, ¿como se vai a...?, ¿pódeme dicir como se vai/onde está? coller/tirar/cruzar por (polo, pola...)</p>	<p>O so <x></p> <p>A gr corr [ks]</p>
-------------	--	--	--	---	---

Tema 7 Páx.	Un día nun castro celta: Castro de Viladonga.	<p>Fut. Imp. Ind. Posesivos (v): voso/vosa, vosos/vosas</p> <p>Contracción prep. <i>a + artigo det.</i></p> <p>Construcción <i>cumprir + Inf.</i> Interrogacións.</p>	<p>Construcción perifrástica de obriga.</p> <p>Estructuras interrogativas.</p> <p>Diálogo.</p> <p>Gravacións</p>	<p>Léxico temático: os celtas (castro, tesouro, acrópole, etc.).</p> <p>Léxico xeral: Xenealoxía, familia (ii): fillo/filla, irmán/irmá</p> <p>Mercas e cantidades: par, media ducia de ovos, un anaco de queixo (Q+de+N) + N, un pouco leite (Q+N). Números: contar ata o milleiro (i): centenas. Gravacións.</p>	Acer pala Reg das
-------------	--	---	--	--	--------------------------------

Tema 8 Páx.	Chove en Santiago: Santiago de Compostela.	<p>Condicional.</p> <p>Contracción prep. <i>de, en, con + art. indet.</i></p> <p>Perífrase <i>ter + Part.</i></p> <p>Interrogacións.</p> <p>Posesivos (vi): emprego de todas as formas á vez</p>	<p>Construcións perifrásticas.</p> <p>Estructuras interrogativas.</p> <p>Diálogo.</p> <p>Gravacións.</p>	<p>Léxico temático: idade media, cidade, camiño de S., etc.</p> <p>Léxico xeral: Xenealoxía, familia (iii): tío, curmán/curmá, curmáns/curmás</p> <p>Obxectos de emprego cotián (i).</p> <p>Números: contar ata o milleiro (ii): centenas co resto de números (120, 250, 321).</p> <p>Gravacións</p>	<p>Acer pala</p> <p>Reg das</p>
-------------	--	--	--	--	---

<p>Tema 9 Páx.</p>	<p>Unha cidade entre muros: Lugo, cidade romana.</p>	<p>Imperativo (ii).</p> <p>Os demostrativos.</p> <p>Os pronomes átonos de CD.</p> <p>O pasado (simple): fun, fixen, dixen, collín, vin</p>	<p>Estructuras comunicativas referidas aos aspectos gramaticais do tema (ordes e mandados).</p> <p>Contar cousas sinxelas no tempo pasado (i)</p> <p>Diálogo.</p> <p>Gravacións.</p>	<p>Léxico temático: vía romana, lexión, etc.</p> <p>Léxico xeral: Material escolar. Partes do corpo. Cantidades: unha chea de, parella, decena, ducia, quincena, vintena, trintena, centenar, milleiro, millón.</p> <p>Gravacións.</p>	<p>Acer pala</p> <p>Reg das esdr</p>
--------------------	--	--	--	--	--

Tema 10 Páx.	Os camiños de Santiago: O Camiño Francés...	<p>Pluscuamp. Ind.</p> <p>Contracción das prep. <i>de, en + demostrativos</i>.</p> <p>Pronomes átonos de CI.</p> <p>○ pretérito imperfecto: ía, facía, dicía, collía, viña</p>	<p>Estructuras referidas aos contidos gramaticais.</p> <p>Contar cousas sinxelas no tempo pasado (ii)</p> <p>Diálogo.</p> <p>Gravacións.</p>	<p>Léxico temático: peregrinaxe, romeiro, catedrais, igrexas, románico, gótico, etc.</p> <p>Léxico xeral: Vestuario (ii) Llecer e aficións. Obxectos de emprego cotián (ii). Xenealoxía, familia (iv): avó/avoa, avós, padriño, parentes</p> <p>Gravacións.</p>	<p>A ac diac O til</p>
--------------	---	--	--	---	--------------------------------

Tema 11 Páx.	Polo Sil en catamarán: Mosteiro de Oseira/Samos. A Ribeira Sacra	<p>Pres. subxuntivo.</p> <p>Posesivos (ii) e indefinidos.</p> <p>Concorrencia de pronomes de CD e CI.</p>	<p>Estructuras referidas aos contidos gramaticais.</p> <p>Diálogo.</p> <p>Gravacións.</p>	<p>Léxico temático: mosteiro, ermida, val, feudal; canón fluvial, insua, etc.</p> <p>Léxico xeral: Alimentos. Almorzo/almorzar, xantar/xantar, merenda/merecdar, cea/cear. Obxectos de emprego cotián (iii).</p> <p>Gravacións.</p>	Recorrido estu
--------------	--	---	---	---	----------------

Tema 12 Páx.	Autoestrada. Estaleiros de mar e de ribeira.	<p>Imperfecto de subxuntivo.</p> <p>Relativos, interrogativos e exclamativos.</p>	<p>Estructuras referidas aos contidos do tema.</p> <p>Diálogo.</p> <p>Gravacións.</p>	<p>Léxico temático: estrada, autoestrada, peaxe, desenvolvemento, estaleiro, etc.</p> <p>Léxico xeral: viaxe e vacacións.</p> <p>Gravacións</p>	Recorrido estudo
--------------	--	---	---	---	---------------------

Tipoloxía de actividades

Léxico temático:

Elementos da natureza: monte, val, penedo, cantil, cume, etc.); animais, cabalo, euga, poldro, crinas, etc.; accións referidas aos animais.

Léxico xeral: traballos e profesións (i)

Gravacións.

2. 2 DISSENY DEL PLA DE TREBALL

Tot el material es va elaborar segons el següent pla de treball:

- El grup es reuneix un cop per setmana, decideix els continguts que s'han de tractar i desenvolupar;
- es distribueixen els diferents continguts;
- a la següent reunió es porta el treball elaborat (teoria, exercicis, proposta de imatges, etc.), per a la seva aprovació després de escoltar tots els suggeriments;
- un cop decidit tot allò referent a cada unitat, es passa a la seva preparació, distribució del material i redacció;
- després de las oportunes correccions, es passa a la redacció i maquetació definitiva, sempre, és clar, oberts a qualsevol suggeriment o modificació ulterior que millori la qualitat final del producte elaborat.
- Paral·lelament, s'han mantingut diverses reunions amb professor de diferents centres de Secundària interessats en el projecte i disposats a impartir el curs d'iniciació a la llengua i cultura gallegues en el seus respectius centres.
- Per a les gravacions del diàlegs i dels textos del llibre *Vencello*, ens vàrem posar en contacte amb el director de Ràdio Castelldefels, que es va oferir desinteressadament per col·laborar amb nosaltres i en va facilitar el material adient per dur a terme totes aquestes gravacions.

3. RESULTATS OBTINGUTS

Segons vàrem fer constar a la nostra memòria de sol·licitud de llicència retribuïda, el material final que esperàvem obtenir era el següent:

- Elaboració de material didàctic pertinent per atendre les necessitats dels alumnes matriculats en aquest curs.
- Compilació d'exercicis de llengua, amb continguts vinculats a la geografia, la història, la literatura, els costums i tradicions, material audiovisual, etc.
- Realització d'un estudi aprofundit de les circumstàncies i demandes dels centres emplaçats a zones on existeixi una abundant població d'origen galleg.
- Coordinació del conjunt del professorat acreditat per exercir la docència als centres d'Ensenyament Secundari, de manera que s'aconseguís una homogeneïtat en els criteris i en la metodologia i el material utilitzats per impartir les classes de llengua i cultura gallegues.
- Elaboració de recursos didàctics i activitats que serveixin de suport a la docència del professorat encarregat d'impartir el crèdit.
- Coordinació i organització d'activitats destinades a l'alumnat per tal de completar la seva formació acadèmica i aprofundir en el seu coneixement de la cultura i llengua gallegues.
- Consolidació de la consciència de la proximitat entre llengües pertanyents a la mateixa família lingüística, alhora que delimitació entre elles a través de la comparació i la constatació de les semblances i diferències.
- Promoció de la idea de la multiculturalitat en un estat plurilingüe i pluricultural, i en un món que cada cop hi tendeix més.

Doncs bé, un cop finalitzat aquest període hem de dir que ens sentim totalment satisfets del resultat obtingut, donat que hem superat totes les nostres expectatives inicials. Efectivament, el material elaborat en aquest període ha estat el següent:

- **Proposta didàctica** (amb solucionari de totes les activitats) del llibre **Vencello** que vàrem editar al mes de desembre de 2001. La presentem en suport paper.
- **Proposta didàctica** (amb solucionari) del llibre **Vencello** en suport magnètic (CD Rom).
- **Gravació** de tots els diàlegs i textos literaris del llibre **Vencello** en CD Rom.
- **Gravació** dels diàlegs i textos literaris del llibre **Vencello** en Cassette.
- **Llibre d'iniciació a la llengua i cultura gallegues**, hores d'ara acabat en quant a continguts, però en fase de maquetació i muntatge definitiu. Presentem diverses unitats per que serveixin de model, esperant el seu muntatge definitiu.

- **Trenta set làmines**, en suport paper, de diferents continguts temàtics per treballar el lèxic gallec, amb diferents activitats relacionades amb les imatges de les làmines. Encara en fase de muntatge.
- **CD Rom** amb trenta set làmines per treballar temàticament el lèxic de la llengua gallega. Aquest CD Rom servirà de solucionari de les activitats contingudes en les làmines anteriors. Presentem el CD Rom amb les imatges objecte d'estudi lèxic.

Tots aquests materials es presenten als annexos.

- Per motivar els alumnes i per aconseguir que se sentissin atrets per la llengua gallega, durant la Diada de Sant Jordi es va representar a l'IES Sales de Viladecans l'obra de teatre ***A máquina contacontos do señor Malababa***, a càrrec del grup de teatre **Furafollas**.

4. CONCLUSIONS

Com a conclusió d'aquest període de treball corresponent a la meua llicència retribuïda hem de dir que ha estat altament positiva, donat que hem aconseguit dur a terme tot allò que ens havíem proposat com a objectiu bàsic i fins i tot l'hem superat.

En primer lloc, ens vàrem adonar que el projecte inicial, tal com estava concebut, no era mol viable, ja que el llibre que vàrem publicar el mes de desembre de 2001, **Vencello**, com a introducció a la llengua i a la cultura gallegues tenia un nivell massa alt tant en allò referent a la cultura com en allò referent a la llengua i a la literatura. Per aquesta raó, ens vàrem decidir per elaborar el material adient per editar un llibre que fos realment d'iniciació a la llengua i a la cultura gallegues.

D'altra banda, vàrem pensar que un llibre de text s'hauria d'acompanyar d'una proposta didàctica que recollís els objectius, continguts, procediments i les actituds, valor i normes, així com les solucions de tots els exercicis continguts en el llibre. Hores d'ara, ja tenim la **Proposta didàctica** en suport paper i en suport CD ROM.

També se'ns va acudir que seria interessant que tant els professors com els alumnes tinguessin les gravacions de tots els textos continguts en aquest llibre, els diàlegs i els textos literaris. I gràcies a la col·laboració desinteressada de Ràdio Castelldefels i, sobretot, del seu director el senyor Francesc Sistac, això va ser possible, de manera que ara ja tenim també aquestes gravacions en CD Rom i en format cassette.

El propassat curs, durant la llicència concedida a un altre membre de l'equip, Mª Ángeles Pérez Edo, es van rectificar unes làmines publicades per la Xunta de Galícia, per treballar el lèxic gallec. Aquest curs, hem aprofitat aquest material i hem elaborat una sèrie d'activitats amb aquestes làmines, que presentem en suport paper i que estan recollides en suport CD Rom amb el solucionari.

També hem de dir que aquest any hem mantingut contactes amb diferents IES interessats en impartir el crèdit **d'Iniciació a la llengua i la cultura gallegues**, i fruit d'aquests contactes, el curs 2002-2003 impartiran aquest crèdit les següents professores als seus respectius IES:

Lluïsa Soaz, IES "Narcís Monturiol" de Barcelona;
Celsa Nogueira, IES "Sant Just" de Sant Just Desvern (Barcelona), i
Blanca Pérez, IES "Vall d'Hebron" de Barcelona.

Degut a la precarietat de les plantilles de professorat, el curs pròxim no es podrà impartir aquest crèdit a l'IES "Parets del Vallès", a la mateixa població, a càrrec de Juan Manuel Pereira, ni a l'IES de Sales de Viladecans, on jo mateix el vaig impartir ara fa dos anys.

Tenim constància de que n'hi ha d'altres IES que estan interessats en aquest projecte, però per les mateixes raons que els IES de Viladecans i el de Parets, no han pogut introduir aquest curs.

En quant a la llengua i la cultura catalanes a Galícia, estem en contacte amb diversos professors d'IES i d'escoles de aquella comunitat (entre ells el professor Lois Vázquez, col·laborador del llibre **Vencello** i primer professor que va impartir llengua i cultura gallegues als IES de Catalunya) i hi ha moltes probabilitats de que el pròxim curs es pugui

introduir un crèdit de llengua i cultura catalanes en aquest centres gallecs. El Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya s'ha compromès a enviar als IES i escoles de Galícia interessades el material adequat per poder dur a terme aquest projecte.

Per finalitzar, aquest curs volem iniciar una nova experiència per impulsar el coneixement de ambdues cultures i llengües en les altres comunitats. Consisteix en organitzar un intercanvi entre alumnes dels IES de Catalunya matriculats en aquest crèdit i els alumnes gallecs interessats en la llengua i la cultura gallegues. Creiem que aquesta experiència serà altament positiva, ja que permetrà que molts alumnes se sentin interessats per aspectes relacionats amb una comunitat diferent, i a més pot servir com a element atractiu per els alumnes i els decideixi a ficar-se el curs vinent en el projecte.

És evident, doncs, que el treball d'aquest curs ha estat molt positiu i que les expectatives per al proper son excel·lents.

5. ANNEXOS

Tot el material elaborat durant el període de la meua llicència es presenta en els següents annexos:

Material ja elaborat i finalitzat:

- Annex 1: **Proposta didàctica** del llibre *Vencello*, amb solucionari de totes les activitats, en suport paper.
- Annex 2: **Proposta didàctica** del llibre *Vencello*, amb solucionari de totes les activitats, en suport CD Rom.
- Annex 3: **Gravació en suport CD Rom** de tots els diàlegs i textos literaris del llibre *Vencello*.
- Annex 4: **Gravació en suport cassette** de tots el diàlegs i textos literaris del llibre *Vencello*.
- Annex 5: **Trenta set fotografies de imatges en suport CD Rom** per treballar aspectes relacionats amb el lèxic del gallec. Aquest CD Rom servirà també de solucionari a les làmines de què es parla a continuació

Material en fase de muntatge:

- Annex 6: Crèdit **d'iniciació a la llengua i a la cultura gallega**. Donades les característiques d'aquest material amb una gran quantitat de imatges, encara que ja està acabat en quant al seu contingut, en aquest moment es troba en fase de muntatge. Com a mostra del nou projecte, es presenten en aquest annex tres unitats tipus, encara que falta la part de literatura.
- Annex 7: Presentem diverses **làmines amb** una sèrie **d'activitats** per treballar aspectes relacionats amb el lèxic del gallec.

6. BIBLIOGRAFIA

DIDÁCTICA I MATERIALS CURRICULARS

- ABASCAL, M. D.; otros (1993). *Hablar y escuchar. Una propuesta para la expresión oral en la enseñanza secundaria*. Barcelona: Octaedro.
- ARES VÁZQUEZ, M. C. ; ARIAS MÉNDEZ, X. (1986). "Presupostos pedagógicos para o ensino do galego oral". In *II Semana do Maxiterio Lucense (Lugo, 1986)*. Lugo: Diputación Provincial, 1987, pp. 163-168.
- CANALE, M. (1983). "De la competencia comunicativa a la pedagogía comunicativa del lenguaje" In *Llobera y otros. Competencia comunicativa. Documentos básicos en la enseñanza de lenguas extranjeras*. Madrid, 1995: Edelsa.
- CASSANY, D.; LUNA, M.; SANZA, G. (1994). *Enseñar Lengua*. Barcelona: Graó.
- COLL, C.; SOLÉ, I. (1990). "Aprentatge significatiu i ajut pedagògic". In *Cuadernos de Pedagogía. Reforma Educativa: Reflexió i propostes*, pp. 14-18.
- COLOMER, T.; CAMPS. A. (1996). *Enseñar a leer, enseñar a comprender*. Madrid: Celeste/MEC.
- CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA. (1992). *Deseño curricular base. Educación Secundaria Obrigatoria. Lingua Galega e Literatura. Lengua Castellana y Literatura*. Xunta de Galicia. Santiago.
- CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA (1993). *Educación Secundaria Obrigatoria. Desenvolvemento curricular. Secuencias de obxectivos e contidos. Lingua Galega e Literatura. Lengua castellana y Literatura*. Gabinete de Estudio para a Reforma Educativa. Santiago.
- CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA (1994). *Orde do 25 de abril de 1994 sobre avaliación na educación secundaria obrigatoria*. Diario Oficial de Galicia 94, mércores, 18 de maio de 1994.
- CHADWICK, C. B.; RIVERA, N. (1991). *Evaluación formativa para el docente*. Barcelona: Paidós.
- FERNÁNDEZ PAZ, A. (1994). "O proxecto educativo e o proxecto curricular: dous instrumentos para a normalización lingüística dos centros". In *B. Silva (coord.), Didáctica das linguas en situación de contacto lingüístico*, pp. 113-150. ICE. Universidade de Santiago.
- GIRBAU, R. M.; RODRÍGUEZ, Á. (1990). "Avaluació, tutoria i orientació". In *Cuadernos de Pedagogía. Reforma Educativa: Reflexió i propostes*, pp. 57-58.
- HERNÁNDEZ, F.; SANCHO, J. (1993). *Para enseñar no basta con saber la asignatura*. Barcelona: Paidós.
- LOMAS, C., ed. (1994 c.). *La enseñanza de la lengua y el aprendizaje de la comunicación*. Gijón: Trea.
- LOMAS, C.; OSORO, A. (1996). "Enseñar lengua y literatura en la educación secundaria. Orientaciones para la elaboración de proyectos curriculares y programaciones de aula". In *Lomas, C., coord. La educación lingüística y literaria en la enseñanza secundaria*. ICE de la Universitat de Barcelona/Horsori.
- LÓPEZ VALCÁRCEL, X. (1991). "Normalización e didáctica da lingua". *Cadernos de Lingua*, 4, pp. 113-130.
- NUSSBAUM, I., (1996). "La didáctica de la lengua: temas y líneas de investigación e innovación" In *Lomas, C. coord. (1996): La educación lingüística y literaria en la enseñanza secundaria*. ICE de la Universitat de Barcelona/Horsori.
- SANTOS REGO, M. A. (1994), "O problema da avaliación de necesidades en contextos educativos bilingües: a propósito do caso galego". In *Xornadas de formación en lingua galega*, pp. 181-195.

VV.AA. *Formació Bàsica per a la Reforma. Educació Secundària. Etapa Secundària Obligatòria. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, Pla de Formació Permanent.*

WEISS, J. (ed.). *L'évaluation: Problème de communication.* Suiza: Del Val.

SOCIOLINGÜÍSTICA

ALONSO ESCONTELA, M.L. (1995). "Análise e diagnóstico das actitudes lingüísticas diglósicas cara ó idioma galego: liñas xerais de intervención educativa (alumnos de 8º de EXB)". *Revista Galega do Ensino*, 6, pp. 121-131.

BASTARDAS I BOADA, A. *Llengua i immigració. La segona generació immigrant a la Catalunya no-metropolitana.* Barcelona: Octaedro.

EQUIPO DA DIRECCIÓN XERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA (1986). "Organización dun sistema bilingüe en Galicia" In *M. Siguán (coord.): Las lenguas minoritarias y la educación: X Seminario sobre "Educación y Lenguas" (Sitges, 1985).* Barcelona: ICE/PPU, pp. 131-170.

JOVÉ I MONCLÚS, G. (1996). *La diversitat cultural a l'escola.* Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida.

KABATEK, J. (1991). "Interferencias entre galego e castelán: problemas do galego estándar". *Cadernos de Lingua*, 4, pp.39-48.

LABRAÑA, S. (1999). "Prexuíxos lingüísticos e identificación social". In *Homenaxe ó Profesor Alonso Montero:* Universidade de Santiago.

MONTEAGUDO, H. (1999). *Historia social da lingua galega.* Vigo: Galaxia.

RUBAL RODRÍGUEZ, X. (1993). "Las lengua en el sistema educativo de Galicia". In *M. Siguán (coord.). Enseñanza en dos lenguas.* Barcelona: ICE/Horsori, pp. 41-58.

SEMINARIO DE SOCIOLINGÜÍSTICA DA REAL ACADEMIA GALEGA. *Lingua inicial e competencia lingüística en Galicia (1994). Usos lingüísticos en Galicia (1995). As actitudes lingüísticas en Galicia (1997).* A Coruña.

SIGUÁN, M. (1991). *España plurilingüe.* Madrid: Alianza.

SILVA VALDIVIA, B. (1994). "Cambios de código, alternancias e interferencias lingüísticas: unha perspectiva didáctica socio-comunicativa". In *Didáctica da lingua*, pp. 151-176.

STRUBELL ITRUETA, M. (1988). "La immigració". In *Bastardas-Soler (1988)*, pp. 46-77.

TUSÓN, J. (1999). *Com és que ens entenem?.* Barcelona: Empúries.

LINGÜÍSTICA GALLEGA

ÁLVAREZ BLANCO, R. e outros (1986). *Gramática galega.* Vigo: Galaxia.

Biblioteca "Compás". 13 números.

Colección "Así viviu". 3 números. Vigo: Xerais.

FEIXÓ, X. (dctor.) (1999). *Diccionario Cumio da Lingua Galega.* Vigo: Cumio.

FERNÁNDEZ, C. (1994). "Temas de historia e cultura galegas". In *Enciclopedia Básica Escolar. Vox.* Barcelona: Biblograf.

FERNÁNDEZ, C. (coord.) (1997). *Diccionario galego-castelán, castelán-galego. Vox.* Barcelona: Biblograf.

FREIXEIRO MATO, X. R. (1998). *Gramática da Lingua Galega. I. Fonética e Fonoloxía.* Vigo: A Nosa Terra.

FREIXEIRO MATO, X. R. (2000). *Gramática da Lingua Galega.II.* Vigo: A Nosa Terra.

FREIXEIRO MATO, X. R. (1999). *Gramática da Lingua Galega.III. Semántica.* Vigo: A Nosa Terra.

GARCÍA C.; GONZÁLEZ, M. (dtores.) (1997). *Diccionario da Real Academia Galega*. Vigo: RAG/Xerais/Galaxia.
Labia. Xogos de lingua (caixa de materiais). Vigo: Xerais.
Ortografía galega. Método práctico. A Coruña: Everest Galicia.
Parchís ortográfico. Vigo: Xerais.
REGUEIRA, X.L. (coord.) (1998). *Os sons da lingua*. Vigo: Xerais.
ROMANI BARRIENTOS, R. (1994). *Atlas de Galicia*. Vigo: Galaxia.
TORRES, Mª D. (1998). *Galego. Curso de Iniciación 1*. Vigo: Xerais.
TORRES, Mª D. (1998). *Galego. Curso de Iniciación 2*. Vigo: Xerais.
VV.AA. (1995). *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego*. A Coruña: RAG-ILG.
VV.AA. (1996). *Traballando co léxico*. Vigo: Xerais.
VV.AA. (1998). *Traballando co léxico*. Vigo: Xerais.
VILAVEDRA, D. (1999). *Historia da literatura galega*. Vigo: Galaxia.

LITERATURA

VV. AA. *Vencello. Lingua e cultura galegas para estudantes de fóra de Galicia. Ensino secundario e adultos*. Xunta de Galicia.
VV. AA. *Literatura galega 3º de BUP*. Ed. Xerais.